

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення у зв'язку із прийняттям Закону України
«Про водовідведення та очищення стічних вод»
*(реєстр. № 9674 від 04.09.2023 р.)**

Законопроектом передбачено внесення змін та доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП)¹, які спрямовані на встановлення відповідальності за пошкодження гідротехнічних споруд і пристроїв, порушення законодавства у сфері водовідведення та правил первинного обліку у цій сфері, узгодження норм Кодексу із положеннями Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» від 12.01.2023 р. № 2887-IX.

Метою законопроекту є забезпечення на законодавчому рівні притягнення до адміністративної відповідальності осіб, що допустили правопорушення у сфері водовідведення та очищення стічних вод.

Для цього пропонується: викласти у новій редакції статтю 61 КУпАП, яка передбачає адміністративну відповідальність за пошкодження гідротехнічних споруд і пристроїв, доповнивши її диспозицію діями щодо пошкодження об'єктів і систем централізованого водовідведення, порушення правил їх експлуатації та режимів роботи, а також щодо встановлених режимів роботи та правил експлуатації штучних водних об'єктів і водогосподарських систем; доповнити КУпАП статтею 82⁹, у якій встановити відповідальність за порушення правил первинного обліку у сфері водовідведення, зокрема обліку стічних вод, обсягів утворення, обробки, зберігання та повторного використання осадів стічних вод, вчинення яких тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; доповнити КУпАП статтею 154¹, у якій встановити відповідальність за порушення законодавства у сфері водовідведення у вигляді накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Законопроект змістовно пов'язаний із Законом України «Про водовідведення та очищення стічних вод» від 12.01.2023 р. № 2887-IX (далі – Закон)², який набрав чинності 12.08.2023 р. Останній є основним галузевим законом у вказаній сфері, що визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування системи водовідведення, спрямовані на створення сприятливих умов життєдіяльності людини та захист навколишнього природного середовища від негативного впливу стічних вод.

¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

² Про водовідведення та очищення стічних вод: Закон України від 12.01.2023 р. № 2887-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text>

У частині першій статті 29 цього Закону викладено перелік порушень законодавства у сфері водовідведення, за вчинення яких винні особи, як проголошується у Законі, притягуються до відповідальності.

З огляду на викладені у законопроекті пропозиції, вважаємо за доцільне зазначити про такі ризики його положень.

Запропонована редакція диспозиції статті 154¹ КУпАП «Порушення законодавства у сфері водовідведення» не відповідає вимогам правової визначеності закону. Її текст співпадає з назвою цієї статті та не містить будь-яких конкретних діянь, за які пропонується встановити відповідальність у вигляді штрафу у розмірі від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У такій редакції стаття 154¹ КУпАП не узгоджується і з положеннями названого галузевого Закону щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері водовідведення. У згаданій вище статті 29 цього Закону наведено десять різноманітних порушень, які стосуються забруднення та засмічення вод, введення в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без споруд і пристроїв, що запобігають забрудненню і засміченню, інших дій, що становлять загрозу санітарному та епідемічному благополуччю населення тощо. Проте жодне з цих порушень не зазначене у статті 154¹ КУпАП як підстава для адміністративної відповідальності за їх вчинення.

Окрім того, запропонована редакція статті 154¹ КУпАП не узгоджується та не враховує вимоги статті 110 Водного кодексу України³ щодо адміністративної та іншої відповідальності осіб, винних у вчиненні аналогічних з наведеними порушень водного законодавства. Однак жодне з передбачених у цій нормі порушень не знайшло свого втілення у диспозиції зазначеної статті КУпАП.

У подальшому подібна неповнота, правова невизначеність та неузгодженість із положеннями чинного законодавства запропонованої статті 154¹ КУпАП (у редакції законопроекту) унеможливить її використання під час правозастосовної діяльності.

Із метою забезпечення вимог правової визначеності закону у цьому випадку доцільно впровадити диференційований критерій адміністративних стягнень, передбачивши різні розміри штрафів за різні порушення законодавства у сфері водовідведення, викладені у Законі.

Так, діяння у виді *порушення правил ведення державного обліку вод, порушення режиму охорони об'єктів центрального водовідведення та введення в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без споруд і пристроїв, що запобігають забрудненню й засміченню вод або вчинення дій, що становлять загрозу санітарному та епідемічному благополуччю населення, відмінні за рівнем суспільної небезпеки*. Проте за вчинення таких діянь, передбачених статтями 82⁹ та 154¹ КУпАП проекту, пропонується лише один вид та розмір стягнення щодо винних посадових

³ Водний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

осіб – штраф від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Зазначене суперечить також вимогам статті 33 КУпАП щодо критеріїв накладення адміністративного стягнення, виходячи з характеру вчиненого правопорушення, особи порушника, ступеню його вини, майнового стану, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Як наслідок, суми штрафів мають відповідати принципу пропорційності адміністративного стягнення рівню суспільної шкідливості вчиненого правопорушення, конкретних обставин його вчинення та негативних наслідків, які воно завдає встановленому порядку управління, власності та правам громадян. Недотримання зазначених принципів може призвести до оскарження та скасування рішень про накладення адміністративних стягнень у судовому порядку, що безумовно перешкоджатиме досягненню мети законопроекту – притягненню до відповідальності за передбачені у ньому порушення.

У законопроекті статтю 154¹ пропонується включити до Глави 11 КУпАП «Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою». Однак вважається цілком логічним перенести зазначену статтю до Глави 7 цього Кодексу «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини».

Об'єкт посягання, пов'язаний із порушенням законодавства «у сфері водовідведення», у будь-якому випадку відноситься до сфери охорони природи та використання природних ресурсів. Наслідки порушень встановлених нормативів та правил у вказаній сфері, насамперед пов'язаних із водовідведенням та технологічними процесами очищення стічних вод, напряду впливають на забезпечення споживачів якісною питною водою та стан їхнього здоров'я; невиконання цих правил може призвести до забруднення водних природних об'єктів та спричинити екологічну катастрофу.

Об'єктивна сторона запропонованих у законопроекті діянь, у тому числі у статті 154¹, є аналогічною із суміжними порушеннями, передбаченими статтями 59 «Порушення правил охорони водних ресурсів», 60 «Порушення правил водокористування», 61 «Пошкодження гідротехнічних споруд і пристроїв, порушення встановлених режимів роботи штучних водних об'єктів і водогосподарських систем», що містяться у Главі 7 КУпАП. З іншого боку, вони жодним чином не пов'язані з діями, передбаченими, наприклад, статтею 154 КУпАП «Порушення правил утримання собак і котів» Глави 11 цього Кодексу.

Реалізація положень проекту щодо запровадження нових видів адміністративних правопорушень, за вчинення яких застосовуватимуться адміністративні стягнення у вигляді штрафу, матиме вплив на показники дохідної частини державного бюджету, оскільки може призвести до збільшення його доходів від надходження сум штрафів у разі виявлення відповідних порушень. Проте, всупереч вимогам частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту

Верховної Ради України, необхідне фінансово-економічне обґрунтування до законопроекту не додається.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*